

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERADT MAGASIN

Nr 4.

Gotheborg. Lördagen den 28de Januari.

1854.

HENRIK NICOLAI CLAUSEN.

Henrik Nicolai Clausen.

Af de många utmärkta politiska personer, som i den sednare tiden uppträdt i Danmark, är der ingen hvars namn blifvit till den grad och i den betydelse ett "namn på allas läppar", som H. N. Clausens. Den öfriga Norden eger icke efter Geijers död, det må uppriktigt bekännas, någon statsmannas celebritet att sätta vid sidan af denna.

H. N. Clausen hade redan såsom akademisk lärare vunnit stort och stadgadt anseende genom djup lärdom och genom upplysta, frisinna-

de tendenser inom sin vetenskap, då hans parlamentariska verksamhet i Ständer-församlingen kom att lägga en ny ära till den han förut förvärfvat. I besittning af en lysande talareförmåga, understödande sin mening med rika insigter, kallad till *ledare* genom en ovanlig politisk takt och "habilitet" och ett hos boklärdas eljest högst sällsynt praktiskt öga, åtnjutande derjemte ett allmänt förtroende för oförvitlig rättrådighet och mognad erfarenhet i både offentliga och mera enskilda värf, har Clausen år från år stigit i nationens vördnad och tillit, och han har blifvit det liberala partiets inflytelserikaste, om ej

alltid mest framstående chef, fruktad af konservatismen, men med en fruktan blandad med ofrivillig respekt, skonad af sjelfva skandalen, emedan han är för upphöjd öfver de små intrigererna, aldrig förgäfvades läggande sina ord på ena eller andra vägskaalen, ofta i debattens tummel segrande genom blotta den energiska accenten på ett enda ja eller nej.

HENRIK NICOLAI CLAUSEN är född den 22 April 1792 i Maribo på Lolland, der hans fader var prest. Han blef student i Köpenhamn 1809, tog 1813 den theologiska kandidat-examen med den utmärktaste heder, som vid detta

universitet blifvit någon till del, samt 1817 den filosofiska doktorsgraden. År 1818 företog han en utländsk resa, den akademiska stipendier och mecenaters gifmildhet satte honom i tillfälle att utsträcka till halfredje års bortovaro från fäderneslandet. Efter hemkomsten blef han lector i theologien vid universitetet, samt 1822 extraordinarie professor, 1826 theologie doktor, och ändtligen 1830 ordinarie theologie professor.

Hans verksamhet som vetenskapsman och lärare har varit lika vidsträckt som intensiv. Hans tidigaste större arbete, "Protestantismens och Katholicismens Kirkeförfatning, Lære og Ritus", hvilket utkom 1825, uppväckte en fullkomlig storm från ultra-orthodoxiens sida. Det hade visserligen icke före denna skrifts framträdande i det offentliga varit någon hemlighet, att Clausen, såsom hufvudsakligen bildad i den gamla Hornemanns och i tysken Schleiermachers skola, tillhörde den sidan inom den theologiska vetenskapen, men denna bok var den första i Danmark, deruti rationalismen uppträdde med rent vetenskaplig bevisföring och filosofisk dialektik. Detta framkallade en otrolig uppståndelse i lägret. Grundtvig, en af dessa genialiska känslomenniskor, hvilka tro sig kunna med hopp om framgång bemöta forskning och deduktion med känsloutgjutelser och deklamationer, företog sig att på de "sanna christnas" vägnar utgifva en tidsskrift mot Clausens arbete, ett slags "Morgonväkter", deri Clausen förklarades för christendomens fiende och Guds ords föraktare. Det gick slutligen till förmånlig skandal. Clausen såg sig tvungen att anlägga sak mot sin fanatiska motståndare; Grundtvig blef dömd till böter och nedlade för längre tid sitt prestembete. Andra upptogo väl vapnen emot Clausen, och en temligen förhatlig strid med brochyren för och emot fortfor ännu någon tid; men den unge universitetsläraren, hvars öfverlägsna polemiska skicklighet och värdiga hållning aldrig ett ögonblick förnekade sig, gick emellertid med triumf ur kampen, uppuren af den studerande ungdomens kärlek och hyllningar, samt äfven inom den lärda världen i inskränkta mening genom nya arbeten alltmer och mer befästade sitt anseende såsom en af vetenskapens mest utmärkte idkare och invigda.

Af dessa Clausens öfriga skrifter må här i förbigående nämnas, utom hans "Populaire Foredrag over Reformationen", de lärda afhandlingarna: "Quatuor Evangeliorum tabulæ synopticæ", "Om Kirkefaderen Augustinus", det betydelsefulla verket: "Det nye testaments hermeneutik", samt tidskriften "for udenlandsk theologisk literatur", hvilken han sedan 1831 utgifvit i förening med en annan aktad theolog, professor Hohlenberg, och hvilken periodiska skrift varit intill denna dag ett verksamt medel till utbredande i Danmark af mera omfattande, frisinnade åsikter och en mera filosofisk forskning inom det theologiska gebitet.

Professor Clausen, hvars hela vetenskapliga bildning ägt från början en helt annan riktning och mera omfattande vyer, än de vanliga kammarlärdens från fordomsdags, tog tidigt som skriftställare del äfven i sitt fäderneslands politiska utveckling. Professor Schouw, den frejdade naturforskaren, hade brutit isen och med sin Tidsskrift: "Dansk Ugeskrift" visat att man kunde vara vetenskapsman och dock på samma gång offentlig patriot och politiker. Clausen lemnade till denna skrift flera ypperliga afhandlingar, såsom t. ex. en om "Trykkefrihed og Censur". Han skref sedan likaledes i det af Trykkefriheds-Selskabet utgifna "Folkebladet" många artiklar, hvilka, såsom bland andra den om "Hvad der hører til at være en liberal mand", väckte stort uppseende. Nationen vände nu sina ögon till honom såsom någonting mer än professor och theolog, såsom en man för ögonblickets bekymmerfulla politiska situation. Clausen kallades att intaga en plats i den Roeskildska Ständersalen. Huru han fyllt denna plats i mötena från 1840, och såsom president i de tre sista, behöfver icke här omordas. Hans modiga uppträdande i hvarje vigtigare sak, der det gällt upplysningens och frihetens intresse, är lika allmänt bekant, som speciellt hans oförtrutna politiska ståndaktighet och konsekvens i den Slesvigska

frågan. Icke mindre känd är Clausens verksamhet i och för den skandinaviska idéen; det var han som år 1843, då vederbörande funno sig befogade att göra om intet det af de återkomna Upsalafararena stiftade Skandinaviska Samfundet, ställde sig i spetsen för de flera ansedda medborgare af alla klasser, hvilka improviserade en ny dylik förening, det Skandinaviska Sällskapet, och har sedan dess, såsom samma sällskaps förman, å ena sidan bättre än någon annan förstått att skickligt parera en hög onåds flerfaldiga försök att oroa och lägga hinder i vägen, samt å den andra med outtröttlig ifver positivt främjat Sällskapets föremål och ledt dess verksamhet till det bästa.

Clausens öfverlägsenhet i parlamentariskt afseende beror dels på det orubbliga lugn, hvarmed han förmår att öfverskåda en ögonblicklig ställning, och den klarhet, hvarmed han uppfattar det hela af en diskussion, i hur många episoder och irrgångar den för öfrigt må slingra sig, dels på själva arten af hans talareförmåga, hvilken utmärker sig för en högst ovanlig styrka i bevisning och genomförande af ett ämne, på samma gång den äger till sin disposition språkets och stilens mest gripande medel. Då han på talare-tribunen blir uppvärmd af sin sak, märker man lätt i hans improvisation en inre sjudande vulkanisk eld, hvilken likväl aldrig lyckas vinna den magt öfver talarens nästan mirakulösa sans, själfbeherskning och hållning, att den något enda ögonblick får ohejdadt bryta ut. Det är just detta som ger hans suada en så sällsynt och afgörande vikt; man skönjer lejonarten i den sammanpressade vreden, man inser att detta tvungna lugn döljer en kraft, som kunde krossa, ehuru den nöjer sig med att hota, och man säger för sig sjelf: se der en man, som man icke ostraffadt kan tvinga till det yttersta!

Med sin ungmöjligen elasticitet, sitt rörliga ansigte, sina fina drag och sin djupa blick, har Clausen vid första anblicken ett visst aflägsset tycke af Thiers. Hans figur är snarare liten, än anseelig, men själfva den eljest mest närgående och uppstyltade oförskämthet har icke någonsin dristat sträcka sin blick derhän att se denne lille man öfver axeln.

Professor Clausen, ännu alltid tjenstgörande theologie professor vid Köpenhamns universitet, har såsom sådan sin bostad på själfva den så kallade "Studiegården"; det är här han lever ett anspråkslöst, men lyckligt enskildt familjelif och öppnar sin gästvänliga boning för yngre och äldre beundrare, disciplar, vänner, kamrater. Författaren af dessa rader har äfven här för första gången skådat den utmärkte mannen, då han nyss var hemkommen från Roeskilde-ständerförsamling år 1844, der han med så mycken energi försvarat nationalitetens sak i fråga om de kränkelse och förödmjukelser danskheten kort förut måst vidkännas i Slesvig. Studenterna bragte honom vid skenet af blossande facklor en serenad på Studiegården. Clausen öppnade sitt fönster och talade med rörelse, men äfven med öfvertygelse och kraft, några ord, som genomvibrerade de närvarande; alla hufvuden voro blottade och det var en tysthet i vinterqvällen. . . .

Då förstod jag att Danmarks, att det lilla obetydliga Danmarks sak dock icke evigt kan gå förlorad. Ty när de äldre så tala och de yngre vilja gripa i, "ho kan då förderfva?"

Det var i anledning af Clausens manliga färd i nämnde Ständerförsamling, som en talare vid den stora nordiska nyårsfesten i Köpenhamn 1845 yttrade till honom följande ord:

"Ligesom vi icke här skulle glemme den dag for få uger siden, da "tänkende medborgere" og meget ansete mænd blandt folkets udvalgte ledte efter nationaliteten i deres lommer, men kun fandt deres pengepunge, således skulle vi heller ikke glemme, at der var en anden dag, da denne ånd virkelig var tilstede i folkerådet, da dens mäktige vingeslag bruste gennem salen, og da den viste sin fulde styrke, i det dens mange vanslågtede sønner ikke vovede at kny, ugtet det kun var een mands læber, som bekjendte den, — vi skulle ikke glemme — siger jeg, — at denne ene var Dem!"

Detta är saunt. Danmark skall icke glömma hvad Clausen har gjort för sitt fädernesland,

och denne man skall säkerligen, om han får leva, ännu gifva det Danska folket många förnyade anledningar att minnas honom med en kär ihågkommelse. Han tillhör såsom vetenskapsman den Danska lärdomens vackraste utmärktheter, såsom offentlig man, såsom framåtskridandets, såsom den Danska frihetens modige och snillrike kämpe tillhör han häfdens lysande Pantheon, der fosterlandsvännerna Schouw, Drewsen, följda af den yngre legionen Lehmann, Christensen, Monrad, sluta sig omkring honom. Det är isynnerhet i denna sednare egenskap han äfven tillhör hela Norden, som vore lyckligt om det ägde många sådana söner.

Oftvanstående lefnadsteckning hafva vi hämtat ur "Skandinaviskt Porträttgalleri", Stockh. 1847, emedan vi ansett det vara märkligt nog att jämföra den då rådande tanken om Clausens förtjenster och de förhoppningar man då fästade vid hans namn med det sätt hvarpå han sedan motsvarat dem. Det finnes kanske ingen som i det hela spelat en verksammare rol än han under den för Danmark så betydelsefulla perioden från år 1848, om han också icke för någon tid ensamt beherrskat händelsernas gång. Från små politiska sammankomster i Clausens hus utgingo de s. k. Casinoförsamlingarna, i hvilka han likväl undvek att taga en mera framstående del. Efter Casinoministeriets afgång i Nov. 1848 blef Clausen Minister utan Portefeuille och underskref såsom sådan Danmarks nya Grundlag den 5 Juni 1849. I Juli 1851 återgick han till sitt lärarekall vid Universitetet, som han likväl äfven såsom Minister fortfarande bestridt. Har Clausen också genom den måtta och hofsamhet han alltid iakttagit, gått miste om äran att blifva ledare för något särskildt parti, så har han deremot vunnit den ännu större att ingen kan neka honom sin aktning; det öfvermått af kraft, som han alltid visat men också alltid tillbakahållit, har ingifvit kanske de flesta den tanken att den mest lysande delen af hans bana ännu ej är tillryggalagd.

Att Professor Clausen genom sitt blotta yttre måste väcka uppmärksamhet och ej behöfver många ord för att väcka lyssnande åhörarens beundran och hänryckning, derom äro nog alla ense som sett eller hört honom. Vi vilja i detta hänseende endast påminna om de minnesvärda dagar i fjor somras, då Clausen å Köpenhamns Universitets vägnar var närvarande vid den högtidliga invigningen af Tegnérstatyen i Lund och särskildt på det uppträde Midsommarsdagens morgon, då han mottog och besvarade Studentkorpens afskedshelsning.

Prof. Clausen är sedan den 8 Dec. 1821, gift med Brigitte Franciske Swane och har med henne två söner och två döttrar.

Kurd-Kabul-Passet.

(Forts. och slut från sid. 24.)

Det är den 16 Jan. 1842 och morgonsolen tittar just fram öfver de molnkransade berg som begränsa synkretsen. De få och svaga strålar som tränga fram genom skylagren förmå ännu icke att skingra den kalla dimman, som höljer marken, och sprida endast ett matt och tynande ljus öfver den frusna snön, som kläder kullar och dälder. Trakten är ödslig och vild. En skroflig klippa höjer sig enstaka öfver en vidsträckt slätt, der icke en buske, ingen lefvande varelse afbryter den öckenlika ödsligheten. Vid foten af klippan, skyddad af ett utsprång från densamma, hvilat en oss välbekant grupp. På marken sitter Mary Maitland, mager och utmarglad, med tunna läppar, framstående kindben, insjunkna ögon, håret upplöst och i oordning, dragten riven och söndersliten. Vid hennes sida hvilat den lille fader- och moderlöse gossen Willy Ross, med ett litet ben i händerna, som han ifrigt sugat på. Med ryggen mot klippan derbredvid står Fredrik Maitland. Hvar äro nu de vackra manliga drag, den stolta hållning, som för icke längesedan utmärkte den unge sergeanten vid 44:de regimentet? Hans kinder äro nu insjunkna, hans förut fylliga läppar äro hopkrumpna, hans panna färad af djupa rynkor, ögonen hafva förlorat sin glans, och det

är med ett uttryck af hopplös förtviflan som de nu äro riktade på den älskade makan. Ett litet stycke derifrån sitter Chinga Zung på ett nedfallet klippstycke, med uppdragna knän och den tunga räffelbössa liggande tvärsöfver dem. Man kunde endast se en del af hans ansigte, ty han satt med armbågarna stödda mot knäna och hufvudet hvilande i händerna: det var dock synbart att äfven hans jernnatur lidit ett fruktansvärdt afbräck. Alltemellanåt öppnade han sina läppar och mumlade halfhögt några ord för sig sjelf: en och annan muskel darrade och man såg de framstående ådrorna i pannan svälla. Den lätta hjälm som förut skyddat hans hufvud var borta och i dess ställe bar han en shawl, hopvriden i form af en turban. I bältet suto ännu hans pistol; men dessa så väl som räffelbössan och yataghanen voro nu rostiga och fulla med blodfläckar.

Det behöfves endast några ord att förklara allt detta. Under tre hela dagar hade de blifvit jagade som vilda djur och på de sista fyra-tio timmarna hade de ej smakat något annat än några torra brödkanter, fuktade i snövattnet.

Plötsligt lyfte Chinga Zung upp sitt hufvud, satt ett ögonblick i lyssnande ställning och sprang derpå hastigt upp. Fredrik ryckte sin bössa upp från marken och båda skyndade fram förbi klipphörnet för att se efter hvad det var, som oroat dem. Deras farhågor besannades ögonblickligen, i det de tätt framför sig fingo syn på en fiende, som var ute och sökte efter rof. Det var en ensam Afghan, som fullständigt beväpnad satt på en stark häst, hvilken dessutom bar en tung packning. Afghanen blef sjelf så öfverraskad af det oförmodade mötet, att han gjorde en ofrivillig ryckning på tygeln; hästen stegrade sig våldsamt och den derpå oförberedde ryttaren föll af ned på snön. Med tankens snabbhet kastade sig Chinga Zung öfver honom och Fredrik gjorde ett försök att få tag i hästens betsel, men denne vek undan honom med ett föraktligt frysande. En minut derefter kom dock det läraktiga och trogna djuret tillbaka, då det såg sin herre ligga kvar på marken, och stod stilla bredvid den kullfallne mannen.

Ehuru försvagad höfdingen ännu var, voro dock alla Afghanens försök att slita sig lös vanmäktiga och säfänga, ty Chinga Zung höll honom fast som i ett skrufståd. Fredrik tog sadelgjorden af hästen och lemnade den åt Chinga, som helt kallt vände Afghanen med ansigtet mot marken och hopband hans händer bak på ryggen. Härunder gnisslade fången med tänderna i raseri och fruktan, ty han kunde ej tro annat än att han snart skulle blifva kallblodigt mördad — han visste med sig att han sjelf så skulle ha behandlat sina besegrare, ifall de fallit i hans händer. Chinga Zung tycktes läsa de tankar som flögo genom Afghanens sinne, ty han drog ut sin yataghan och svängde den hotande i luften. Fångens mörka drag bleknade ögonblickligt och han tillslöt darrande sina ögon.

"Afghan", skrek höfdingen med hes röst, "ditt folk har visat mitt mindre barmhertighet än den blodtörstiga tigern och du har fallit i våra händer, under det du jagade oss såsom vilddjur. Du behöfver dock ej frukta för ditt lif — det skall blifva skonadt".

Med dessa ord stack han återigen sin yataghan i sidan: Afghanen blickade upp, lugnad lika mycket af höfdingens åtbörder som af hans ord, och en stråle af vild glädje for öfver hans ansigte, medan han uttömde sig i tacksägelse, ytrade på bruten engelska.

Under tiden hade Fredrik tagit från Afghanen hans vapen, som bestodo i en räffelbössa, ett par pistoler och en sabel. Sabelns klinga var blodig och vid dess fäste var en test af stålgrått hår fastklibbad — man kunde deraf sluta till att Afghanen ännu samma dag klufvit hufvudet på någon svag gammal veteran. Fredrik ledde bort hästen till deras lägerplats nedunder klippan och höll just på att för sin hustru omtala hvad som händt, då höfdingen kom bort till dem med fången. Pekande på hästens packning frågade han denne: "Hvad finns der?"

"Mat — dryck — filt — ved", svarade Afghanen.

"Mat — dryck!" upprepade de uthungrade utom sig af hänryckning: i ett ögonblick hade de öppnat packningen och bredt ut dess innehåll. Fången hade talat sanning; der fanns ett förråd af godt bröd och färskt oxkött, en kantin, som tillhört någon olycklig soldat af 44:de regimentet, fylld med förträffligt bränvin, en yllefilt och några pinnar kådrik ved.

"Lätom oss tacka den allsmäktige för denna hjälp!" utropade den unge sergeanten och föll med detsamma sjelf på knä; de öfriga följde hans exempel, den lille faderlöse gossen icke undantagen, och förenade sig sedan i en andäktig bön till all tings skapare och upprätthållare.

Den häftigaste hungern stillade de hvar för sig med ett stycke torrt bröd, som de dock endast med smärta och svårighet kunde svälja ned, en följd af den långvariga saknaden af någon ordentlig föda.

"Se dock huru försynen sörjer för oss i efte timman!" utropade höfdingen glädtigt, under det han hopstaplade några lösa stenar och bredde ut veden deröfver, medan Fredrik slet en handfull med torr mossa från klippan och lagade sig till att tända eld på den genom att afbränna något krut i fångpannan på en pistol.

"Vi skola snart få oss en god stek" sade han till sin hustru, som flyttade sig närmare för att så mycket bättre njuta af värmen från elden — en vederqvickelse hvaraf hon en hel vecka varit i saknad.

Fången följde med ögonen dessa förberedelser och tycktes en eller två gånger vara nära att yttra något. Slutligen utropade han också: "Känna platsen der! — mycke ved — varmt!" och då de bakbundna händerna nekade honom sin tjänst, nickade han med hufvudet åt en mörk vrå i klippväggen dermidtemot.

Förvånade öfver Afghanens ord, undersökte de närmare det utpekade stället och träffade der verkliga på öppningen till en liten håla eller grotta, som vidgade sig inåt berget och var omkring tolf fot i fyrkant. I ett hörn af densamma låg en stor vedknippa, som synbarligen blifvit der undangömd af Afghanerna, som i många trakter lida en fullkomlig brist på eldbrand. Fången blef genast förd in i grottan, hvilken var alldeles torr och ren, och snart brann der en god eldbrasa, som icke en gång besvärade med någon rök, ty denna hade fri utgång upp till genom en remna i grottans klipptak. Hästen blef fastbunden vid ett klippstycke bredvid ingången till grottan.

Det stekta köttet smakade förträffligt, men de voro nog kloka och försigtiga att endast äta långsamt och måttligt; litet bränvin utspädt med smält snö ökade värdet af anrättningen. Hunger och törst voro nu stillade: blodet strömmade återigen med helsans kraft genom deras ådror och de kunde hoppas att till natten ännu en gång få njuta en lugn och ostörd sömn. Hvad gossen angick, hade han icke förr stillat sin hunger än han kastade sig ned på bara marken, der han ögonblickligen föll i en sömn så djup och stilla, som om det hade varit dödens eviga hvila.

Drifven af sitt naturliga ädelmod, lossade Chinga Zung på fångens band, så att de ej onödigtvis måtte plåga honom och frågade om han var hungrig.

"Mahmud icke äta sedan i går" blef det rörande svaret. Höfdingen lossade genast fångens högra hand och gaf honom af köttet och brödet. Afghanen slukade maten i sig med stor glupskhet och sade sedan med plötslig ifver: "Engelsmän icke alla onda! Mahmud säga sitt folk så!" Derpå tillade han: "J skänka Mahmud lif: han vara er vän!"

"Vill du visa oss vägen till Djellalabad?"

"Mahmud vill. Rida hela morgonen — komma i qväll till Kabul!"

"Hvad! äro vi närmare intill Kabul än till Kurd-Kabul?"

"Kurd-Kabul ditåt, Kabul ditåt" — svarade fången, pekande åt två nära motsatta håll.

"Vi ha då råkat alldeles vilse!"

Efter något ytterligare samtal, gjorde man

sina anstalter att tillbringa natten: efter många timmars ostörd hvila vaknade sällskapet vid dagbräckningen och beredde sig till aftåg. De intogo först en lätt måltid, hvori äfven Mahmud deltog, och lemnade sedan grottan, som gifvit dem ett så godt skydd. Hästen blef till en oskattbar nytta: han bar Mary och Willy Ross, som sålunda befriades från största delen af resans mödor, hvilka de annars voro minst rustade att uthärda. Hvad som blifvit öfver af lifsmedel och ved bands fast på hästens rygg. Luften var tjock och disig: solen liknade en stor, töcknig eldkula och stack icke under hela dagen en enda gång fram med större klarhet.

Mahmud gick eller snarare gled framåt med stor skyndsamhet. Hästen redde sig likaledes förträffligt i den djupa snön, genom hvilken den letade sig fram med beundransvärd klokhet, i det den noga undvek de djupa lösa drivvorna i markens håligheter. Afghanen tycktes instinktmässigt känna vägen. Hans smidiga gestalt stannade intet enda ögonblick och tycktes aldrig tvcka om rätta vägen, likasom om de allra obetydligaste märken varit honom väl bekanta. Mot qvällen nalkades de synbarligen en mycket bergig trakt. Mahmud sade sig här också känna till en grotta i en klippa på något afstånd, som i den inbrytande aftonskymningen endast otydligt kunde urskiljas, och föreslog att der tillbringa natten. Förslaget blef antaget och de njöto alla återigen en lugn och djup sömn: så djup, att de ej mera väcktes af stormen som med häftiga vindkast brusade omkring den enstaka klippan, än sjömannen plågar låta störa sig af vågornas vilda sorl, när han hvilar i sin hängmatta.

Följande dagen öppnades med en klar och solig morgon. I enlighet med Mahmuds uppgift, voro de nu än en gång i grannskapet af det fruktansvärda Kurd-Kabul-passet, som de enligt dennes påstående icke kunde undvika att gå igenom. Stelfrusna döda kroppar lågo kringströdda på båda sidor om vägen, långt innan de kommo in i passet: sedan måste de, ända till de återigen kommit ur detsamma, bokstafligen leta sig väg mellan lik. Vinden hade blåst undan större delen af den lösa snön från de döda kropparna, ehuru ännu många voro helt och hållet öfverhöljda, andra endast till en del. Alla voro stelfrusna och visade intet spår till förruttnelse. Afghanerna hade plundrat de döda på allt hvad de funnit af något värde, och hade tydligen i många fall gjort detta, medan offren ännu varit vid lif och kunnat göra sina mördare något motstånd. Särdeles ådrog sig en figur deras uppmärksamhet. Det var en man af jättelik växt, som låg på ryggen med uppdragna knän: båda armarna voro rakt utsträckta och i de knutna händerna såg man några stycken af en Gildschis drägt, som han förmodligen i sjelfva dödsstunden slitit af. Tätt derintill låg en qvinna, hvars magerhet tydligen vittnade om hvad nöd hon före sin död lidit: hon höll i sina armar ett barn, som ännu låg likasom dånande vid hennes bröst. Moderligt hade hon i sin död tryckt barnet till sitt hjerta, och detta hade sugit på de frusna lifskällorna, tills äfven dess svaga lif slocknade.

Officerare och soldater, häst och ryttare, lågo der sida vid sida i dödens hemiska hvila. Det var omöjligt att komma fram utan att trampa på tjuotals obegränsade lik och i mångt förvidret ansigte igenkände Fredrik en vän eller en kamrat. Kropparna hade alla möjliga ställningar; det hände emellanåt der de lågo i högar så att de spärrade vägen, att Fredrik och Chinga Zung blefvo nödsakade att rödja dem undan så att hästen skulle kunna komma fram — Mahmud erbjöd dem aldrig sitt bistånd härvid. Knappt ett enda ord ytrade någondera af dem, men allvar hvilade på deras panna, sorg och vemod i deras hjertan under gången genom det ohyggliga passet. Afghanen gick före dem med stolt hållning och steg trotsigt öfver och på lemnigarna af döda fiender. Hans tindrande blickar sväfvade omkring på alla sidor, upp och ned, från de döda till de lefvande; till slut saktade han så småningom sin gång, när de hunno till det ställe der blodbadet hade rasat som häftigast, och stannade omsider helt och hållet: sällskapet följde hans exempel.

Kuzzilbash-höfdingen och den unge engelske sergeanten voro kanhända i lika hög grad genomträngda af de känslor, som deras uvarande ställning ej kunde annat än väcka. De blickade ofrivilligt upp på höjderna rundtomkring och blefvo nästan förvånade öfver att icke der se hopar af Gildschier, uppstämmande vilda stridsrop: så djupt voro de förflutna rysliga scenerna inpräglade i deras minne och inbillningskraft att det förekom dem som om de nu återigen skulle gå förbi deras ögon. Och dock var allt så olika! Då fylldes deras öron med ljudet af mördande gevärssalvor, hemskt stridsskrän, rop, skrik, svordomar och böner, allt blandadt om hvart annat i ett enda oredigt och döfvande dån, —

”som stridde människor på jorden
och djeftar uti himlens sky!”

— nu hördes ej ett ljud, ingen hviskning störde den hemska tystnaden i denna ”af Gud förbannade ödemark”. Då rasade deras kamrater i förtviflan och föllo på alla sidor, nu lågo dessa utan rörelse och lif rundt omkring dem. Betagna af fasa, talade de icke ett ord, förrän de hunno ur passet, hvilket förekom dem som om de utbytte den qväfvande luften i ett grafhvalf mot solsken och friska vestanflägar.

Den plats der de tillbragte den följande natten var på toppen af en kulle som var beströdd med en samling af stora stenar, hvilka gäfvade något skydd mot den bitande vinden, som mellanåt utbytte sitt hemska tjut mot ett gällt pipande. Här uppgjorde de en eld och förtärde, nedhukade öfver densamma, återstoden af sina lifsmedel. Denna natt yrkade Chinga Zung på att Mahmud skulle blifva försatt i fullkomlig frihet, något som Fredrik tyckte mycket illa om, emedan han ej gerna ville komma i en mans våld, som nyss förut hade varit deras dödlige fiende och ej, enligt hans tro, kunde så hastigt hafva blifvit omskapad till en vän, vid hvars sida de kunde slumra tryggt. Höfdingen var emellertid så bestämd i detta hänseende att Fredrik måste gifva med sig: Afghanen uttryckte sin stora tacksamhet öfver detta nya prof på det förtroende de hyste till hans heder och kröp derpå ihop såsom en vildkatt och låg snart efter utseendet i en djup sömn. De öfriga följde hans exempel, den ene efter den andre, och inslurade snart, trötta såsom de voro af dagens ansträngningar.

Just i gryningen blef deras sömn hastigt afbruten af stridsrop, som skallade tätt intill dem. Mary skrek till af förskräckelse; hennes man och Chinga Zung sprungo upp, med vapen i händerna, och sågo med ens att de voro omringade af en talrik skara Afghaner. Fredriks första tanke var att Mahmud förrådskt smugit sig ifrån dem om natten och difört sina landsmän för att öfverrumpla och nedgöra dem. Men han gjorde sin vägvisare orätt; Mahmud hade icke rört sig ur fläcken, och Afghanerna hade blifvit förda till stället genom åsynen af några gnistor som ur askan efter den nedbrunna elden jagades upp i luften af de häftiga vindstötarna.

Hade Chinga Zung varit ensam, skulle han sannolikt hafva lyckats att slå sig igenom den ring af fiender som omgaf dem och smyga sig undan i mörkret, så fruktansvärd var hans väpnade arm i striden och så stor hans beslutsamhet och rådighet. Nu insåg han dock att motstånd skulle beröfva hans vänner allt hopp om forskoning och gaf sig derföre frivilligt fången. Afghanerna lagade sig under stöj och sorl till att nedgöra hela sällskapet, då Mahmud kastade sig midt ibland dem, hejdade deras lyftade vapen och började ifrigt tala till dem på sitt modersmål: han bad dem skona fångarna för hans skull, ”emedan”, sade han, ”de skänkte mig lifvet och visade mig förtroende.”

Vi afstå från försöket att skildra det rörande uppträde som nu följde. Nog af, anföraren för Afghanerna igenkände i Mahmud sin egen broder, gaf vika för hans entragna böner och tillbakahöll sitt folk från att göra fångarna någon skada. Han ville emellertid att Mahmud skulle lemna dem åt sitt öde; men denne vägrade ädelmodigt att göra det. Så aflägsnade sig de dödliga fienderna till alla Engelmän, dock icke förrän de, på Mahmuds begäran, lemnat en hop lifsmedel, som kunde vara tillräckliga

för flyktingarnas uppehälle under flera dagar. När hans landsmän försvunnit, sade Mahmud med det lugna värdiga sätt som tycktes vara honom medfödt: ”Nå! Engelmän, har Mahmud visat sig vara en trogen vän?”

Höfdingen och sergeanten yttrade varna tacksägelse och Mary Maitland lade sin hand på Afghanens arm och utropade: ”Den Gud, som både Engelmän och Afghaner dyrka, skall löna Mahmud Khan för hvad han gjort i natt!”

Afghanen böjde sitt hufvud, med mer än österländsk högtidlighet, tryckte hennes magra

hand och yttrade de rörande orden: ”Mahmuds hjerta är glad.”

De mödor de vidare hade att utstå, de faror som de med knapp nöd undsluppo under den återstående delen af sin flykt, nödgas vi lemna oberättade. Mahmud vägledde dem, med en förvånande skicklighet, i säkerhet till Djellalabad, der han omsider tog afsked af dem. Det förekom dem såsom de skiljts från en ovärderlig vän, hvilket han också under deras korta samvaro visat sig vara.

Furst Menschikoff.

Så länge som tvisten mellan Ryssland och Turkiet, icke så mycket genom sin vikt i och för sig, som genom de vidtutseende förvecklingar den medfört, hufvudsakligen fånglar den allmänna uppmärksamheten, måste också hvarje personlighet, som synts spela någon hufvudrol i densamma, få en viss märkvärdighet åtminstone för tillfället, äfven om historien i en framtid skulle finna för godt att vid framställningen af händelsernas gång lemna ut namnen på ett eller annat i sjelfva verket underordnad redskap för utförandet af andras planer. Af sådan art få vi väl anse Furst Menschikovs märkvärdighet och storhet vara.

Den furstliga Menschikovska ätten härstammar från Peter den Stores bekante gunstling, som från bagarelärling uppsteg till värdigheten af tysk riksfurste, rysk furste och fältmarskalk, och, sedan han slutligen till en del förverkat sin herres gunst, under dennes efterträderska Katharina I blef allsmäktig och efter hennes död till och med var hardt nära att blifva svärfar till den unge Kejsaren Peter II, men störtad af dennes gunstling Ivan Dolgorucki dog i landsflykt år 1729, två år efter sin förvisning till Siberien. Sonsonson af denne förste Furst Menschikov är Alexander Sergiewitsch Menschikov född 1789 och ingick år 1805 i statens tjänst. En tid var han Attaché vid ryska Am-

bassaden i Wien, men gick sedan i krigstjänst och deltog i egenskap af Flygeladjutant hos Kejsar Alexander i fälttågen mot Napoleon 1812—15; omsider hunnen till värdigheten af General, fann han sig år 1823 befogad att, i likhet med Kapodistria m. fl., taga afsked, då Alexander nämligen vägrade att understödja Grekerna i deras uppror mot Turkarna. Efter Kejsar Nicolai thronbestigning blef Furst Menschikov skickad såsom utomordentligt sändebud till Schachen i Persien, men uträttade der ej mycket; tvärtom började Perserna, lockade af ryktet om uppror och inbördes stridigheter i Ryssland, krig. På sin återresa från Persien fick Menschikov tillfälle att deltaga i de första krigsoperationerna mot detta land. Under kriget mot Turkiet erhöi han sedan befälet öfver den expedition, som år 1828 från Sebastopol till sjös företogs mot fästningen Anapa på Tscherkessiska kusten af Svarta Hafvet, hvilken efter ett kort motstånd föll i Ryssarnas händer. Sedermera förde Furst Menschikov befälet vid belägringen af Varna, men blef derunder så svårt sårad att han måste lemna krigsskådeplatsen. Återställd till helsen sattes han i egenskap af Vice-Amiral och Chef för Marin-Generalstaben i spetsen för ryska sjöväsendet, som under hans ledning lär hafva betydligt höjt sig ur det stora förfall, hvori det råkat under Kejsar Alexanders styrelse. År 1831

blef han General-Guvernör öfver Finland, och 1836 sjö-minister, hvilka båda befattningar han ännu innehar. Amiral är han sedan år 1834.

Af det föregående synes mer än väl att Furst Menschikoff, är en af Rysslands mest betydande män som framför de allra flesta måste hafva varit i full besittning af sin Kejsares förtroende. Detta sistnämnda kan visserligen endast från en rent rysk ståndpunkt vara tillräckligt att för alla tider göra någons namn oödligt; dock har det sista beviset af Kejsar Nicolai obegränsade tillit låtit Furst Menschikoff gripa in i världshistorien och synes vara nära att för evigt förknippa hans namn med den första, skenbart obetydliga anledningen till storartade tilldragelser, som kanske i sin förtgång och sina följder kunna helt och hållet omskapa världens närvarande tillstånd, och åtminstone i alla händelser måste utöfva ett stort inflytande på europeiska statssystemets framtida öden.

Den 28 Mars år 1853 ankom Furst Menschikoff med ett stort följe till Constantinopel, för att i egenskap af utomordentligt sändebud framlägga ryska kejsarens fordringar för turkiska Sultanen. Den 8 Maj hade han sin första audiens hos denne och antyde redan då genom sin öfvermodiga hållning arten och andan af sin beskickning. Den 16 i samma månad aflemnade han till Porten en not af det innehåll, att Sultanens förra löften om en tillfredsställande lösning af tvisten om de heliga orterna ingalunda blifvit fullgjorda af dennes ministrar, som tvärtom fattat deremot alledeles stridande beslut; hvarföre också ryske kejsaren genom Furst Menschikoff fordrade turkiska regeringens ingående på sådana förbindelser mot Ryssland, som kunde tillförsäkra grekiska befolkningen i Turkiet om fullständigt skydd. Efter ett den 22 i samma månad afgifvet förslag till en Convention mellan Ryssland och Turkiet utfärdade Furst Menschikoff den 19 April sin andra not ställd till turkiska Utrikes-Ministern, hvari framställdes en bestämd fordran att ifrågavarande garantier för grekiska kyrkans fri- och rättigheter inom Turkiet skulle gifvas i form af ett formligt fördrag, af så bindande art att "illvilliga" embets- och tjänstemäns försummelse icke måtte i någon mån kunna upphäfva dess gällande kraft.

Den 5 Maj afgaf Menschikoff, såsom svar på en Sultanens firman till afgörande af tvisten om de heliga orterna, änyo en skrivelse till utrikesministern, hvari fordran på ett ordentligt fördrag förnyades: svar önskades inom den 10. Detta erhöles också af det innehåll, att Porten ingalunda kunde med någon främmande makt afsluta ett fördrag, som endast och allenast komme att röra rikets inre förvaltning, emedan detta skulle vara att uppföra en del af sina suveränitets-rättigheter; deremot förklarade Sultanen för egen del att alla kristna kyrkans fri- och rättigheter och särskildt Grekernas skulle bevaras okränkta. Furst Menschikoffs svar blef ett uppskof till den 14; erhöles icke då något tillfredsställande medgifvande, måste han anse sin beskickning afslutad.

Den 13 Maj skedde en förändring i turkiska Ministären, hvarigenom Redschid-Pascha blef utrikes-minister: i anledning häraf förklarades den 15 att något svar ej kunde lemnas förr än om fem eller sex dagar.

Den 18 Maj afgaf Menschikoff sin tredje not till Redschid-Pascha, hvari han förklarade sig anse Porten endast vilja draga ut på tiden; han hölle derföre sin beskickning för afslutad och ville med hela ryska Ambassaden lemna Constantinopel: hvarje förnärmande af grekiska kyrkans rättigheter skulle hädanefter af kejsaren anses såsom ett fredsbrott.

Sedan Redschid-Pascha den 19 Maj änyo förklarade att ryska Kejsaren måste åtnöja sig med en nyss utgifven firman till förmån för grekiska Patriarchen, med tillägg af det löftet att inga förändringar skulle göras i de angående de heliga orterna bestående förhållandena utan Rysslands och Frankrikes hörande, tillkännagaf Furst Menschikoff den 21, att alla diplomatiska förhållanden nu vore afbrutna och lemnade Constantinopel.

Den 31 Maj följde Grefve Nesselrodes despesch till Redschid-Pascha, hvari Menschikoffs förfarande i allo godkändes, med den förklaring, att i fall Rysslands fordringar ej inom åtta dagar beviljades, skulle ryska trupperna gå öfver

gränsen, dock utan att föra krig(!) Redschid-Paschas svar af den 16 Juni var affattadt i samma anda som de föregående och föranledde Kejsarens Manifest af den 28 och General Dannenbergs inryckande i Furstendömena d. 2 Juli.

EN DALKULLA FRÅN MORA.

Svenska Riddare-Ordnarna.

(Ur ett i Christianstad år 1851 utgifvet arbete).

Riddareordnarna i Sverige hafva ifrån medeltiden bibehållit många gamla bruk och former, och förete derföre ännu alltid vid högtidigare tillfällen en viss romantisk yta, som i de flesta andra europeiska länder redan försvunnit. Ännu äger det bruk rum att Konungen i ett särskildt så kalladt ordenskapitel utnämner riddare af den högsta orden; ännu äga riddarslag eller dubbingar

rum, och vid stora högtidigheter, såsom vid krönningar, riksdagars öppnande och afslutande, äfvensom uti Seraphimer-Ordens kapitel bära riddarne en egendomlig medelåldrig ordensdrägt.

De äldsta spår till en riddareorden finner man under Konong Magnus Ladulås regering, hvilken 1285 stiftade en verdslig orden, som väl endast var en de andliga riddareordnarna efterbildad förening för bestämda ändamål och med egna lagar, eller ett broderskap för furstar och friborna män. En gammal krönika berättar, att Konungen först slog sin son Birger till

riddare och att denne derefter utdelade riddarslaget åt den då vid hofvet sig uppehållande Hertigen af Braunschweig och fyratio andra friborna män. Om vid den tiden ordenstecken buras kan icke med visshet angifvas; enligt förmodan var ordens sinnebild ett seraphimhufvud, som riddarne måhända burat på bröstet, liksom de andliga riddarne burat sina olika formade kors på manteln. Denna orden hade emellertid ännu icke något eget namn, utan medlemmarna af densamma kallades blott Konungens riddare. Under Konung Erik den XIV:s regering finner man den första ordenskedja omtalad, hvilken, bestående af seraphimhufvuden, bars omkring halsen, hvartill Konungen sedermera fogade sitt eget familjvapen eller en kornvase; äfven förekommer först vid denna tid med säkerhet namnet Seraphimer-Orden. Efter denne Konungs regering blef utnämmandet af riddare ett medel till dynastiska ändamål och till adelns fastande vid thronen, och ägde riddarslag isynnerhet rum vid Konungarnas kröningar, såsom en dertill hörande högtidlighet. Redan vid denna tid finner man en egen riddaredräkt, hvilken hufvudsakligen bestod i mantel, en omkring halsen hängande kedja och gyldene sporrar. Efter en krönika från sextonde århundradet har man ådagalagt, att ordensdrägens hufvudfärger redan då voro hvitt och svart, hvilka färger den nuvarande Seraphimer-Orden ännu bibehåller. Intill Gustaf den II Adolfs död bestod denna Orden oförändrad. Vid Konungarna Carl den X:s, Carl den XI:s och Carl den XII:s kröningar ägde emellertid inga riddarslag mera rum, så att Orden under dessa Konungar, om och ännu bestående, dock synes så godt som utlocknad. Först Konung Fredrik den I förnyade densamma på Ständernas begäran i en moderare form, då han år 1748 under namn af Seraphimer-Orden gaf den gamla, af Konung Magnus Ladulås stiftade Orden nya statuter, och äfven stiftade Svärds- och Nordstjerne-Orderna. Till dessa kommo sedermera Wasa-Orden, stiftad af Konung Gustaf den III 1772, och Konung Carl den XIII:s Orden, stiftad af Konungen med samma namn 1811, så att Sverige för närvarande har fem riddareordnar. Ordensdräkten för de tre förstnämnda Orderna bestämdes af Konung Fredrik den I, de sistnämnda åter af deras stiftare. Med undantag af några förändringar under Konungarna Gustaf den III och Carl den XIV Johan äro dessa costumer i det hufvudsakliga oförändrade. Konung Oscar den I befallde vid sin kröning några oväsentliga förändringar uti Svärds-, Nordstjerne- och Wasa-Ordernas statuter.

Seraphimer- och Konung Carl den XIII:s Orderna hafva blott en klass; de öfriga delas uti trenne grader: Commendörer med Stora Korset, Commendörer och Riddare. Alla till andliga ståndet hörande personer, hvilka bära en Ordens riddarkors, kallas Ordens-Medlemmar, till åtskillnad från de verdsliga innehafvarne, hvilka kallas Riddare. De andliga åter, som innehafva en Ordens Storkors eller Commendörkors, bära liksom de verdsliga titeln af Commendörer.

Hans Majjt Konungen är samtliga Ordernas Stormästare. Ordernas angelägenheter ombesörjas af Ordens-Kapitlet, som består af Öfver- och Under-Officianter. Till de förra höra: Banerföraren vid Seraphimer-Orden, Ceremonimästaren, Ordens-Biskopen, Riks-Härolder; till de sednare: Under-Ceremonimästaren, Registratören, Archivarien, Kamereraren och Ordens-Historiographen. Dessutom höra till detta collegium tvenne Capellaner, sju Canzlister, hvilka vid större högtidligheter förrätta häroldstjänst, två Seraphimer-Ordens Härolder, två Svärds-Ordens Härolder, två Nordstjerne-Ordens Härolder och två Wasa-Ordens Härolder.

Öfver- och Under-Officianternas dräkt är lika med Seraphimer-Ordens. De utgöras vanligen af högre embetsmän inom militära och civila ståndet. Öfver-Officianterna bära en liten Seraphimerstjärna med blått band i knapphållet eller på bröstet. Ordens-Biskopen är alltid en hög andlig, hvilken minst måste vara Commendör af Nordstjerne-Orden med Stora Korset.

I. Seraphimer-Orden.

Denna gamla, af Konung Magnus Ladulås år 1285 stiftade, sedermera likväl nästan utlocknade och af Konung Fredrik den I år 1748 upplifvade Orden är rikets första och förnämsta. Den har inga grader. Prinsarna af Kungliga huset erhålla den vid sin födelse. För öfrigt utdelas den endast åt Konungar och Furstar och åt de förnämsta embetsmän af civila och militära stånden i in- och utlandet, hvilka embetsmän, enligt statuterna måste äga åtminstone General-Löjtnants rang.

Riddarne bära på venstra bröstet en stor stjärna eller crachan och ett ljusblått vattradt band öfver högra axeln till venstra sidan, hvaruti ett mindre ordenstecken hänger. Stjärnan eller crachanen är åttkantig och af silfver; i midten af densamma befinnes Svenska vapnet tre kronor på en blåmaillerad glob. Emellan kronorna stå initialbokstäfverna I. H. S. (*J. Hominum Salvator.*) och öfver H., emellan de båda öfra kronorna, ett Christuskors; under den undre kronan synas trenne spikar, föreställande spikarna å Christi kors. Globen är omgifven af fyra Seraphimhufvud med utsträckta vingar.

Den till Orden hörande stora kedjan, hvilken vid större högtidligheter bäres omkring halsen, består af elfva blåmaillerade patriarkkors, hvilka genom gyldene länkar förenas. Vid kedjans undra sida hänger ordenstecknet, en emailerad åttkantig stjärna, i hvars midt det Svenska vapnet tre kronor på en blåmaillerad glob befinnes sig. Emellan kronorna synas alldeles som på den stora stjärnan bokstäfverna I. H. S. med Christuskorset, äfvensom derunder de tre spikarna. På stjernans andra sida stå i midten af den blå globen bokstäfverna F. R. S. (*Fridericus Rex Sueciv.*) Denna vid kedjan hängande decoration eller det gamla ordenstecknet är ofvantill försedt med den Kungliga Kronan och fästes medelst en ring vid kedjan; det är densamma som bäres i det redan omnämnda blå bandet öfver högra axeln.

Vid stora högtidsdagar visa sig Seraphimer-Riddarne i en särskild ordensdräkt, hvars hufvudfärger äro svart och hvitt. På denna dräkt bäres stora kedjan omkring halsen i stället för blå bandet öfver axeln. Stjärnan bäres då såväl på bröstet som på manteln. Har en Riddare förut varit Commendör med Stora Korset af Nordstjerne-Orden, så är det honom tillåtet att äfven bära sistnämnde Ordens kedja på denna dräkt.

Seraphimer-Orden har enligt statuterna årligen tvenne högtidsdagar, kallade lilla och stora Ordensdagen. Den förra är Måndagen före Adventet, den sednare den 28 April, Ordens upplifvares, Konung Fredrik den I:s födelsedag. Vid den så kallade lilla Ordensdagen blifva Riddarne i Ordenskapitlet af Konungen utnämnda och först på den stora Ordensdagen sker dubningen. Statuterna bestämma härom med afseende på lilla Ordensdagen: "Den förra (lilla) dagen vare alltid Måndagen näst före Adventet, till en vördnadsfull åtanka, att trohet emot Zions Konung, om hvars ankomst i församlingarna då predikadt varder, är grundvalen och tecknet af den trohet emot en verdslig Öfverhet, som af Gud förordnad är."

Så snart någon blifvit utnämnd till Riddare får han bära ordensstjärnan, men icke kedjan eller blå bandet förr än dubningen ägt rum. Efter utnämningen blifver äfven den nye Riddarens sköldemärke och valspråk måladt på en stor kopparplåt, för att vid de stora Ordenskapitlen, som vanligen hållas i Slottskapellet, upphängas öfver Riddarens säte. Hvarje Seraphimer-Riddare måste förbinda sig till åtskilliga pligter, till hvilka företrädesvis höra uppsigten öfver vissa fattig- och sjukinrättningar.

Dubningar företagas vanligen i Kungl. Slottskapellet, hvarvid följande Ceremonier förekomma:

Sedan samtliga äldre och nyutnämnde Seraphimer-Riddare, äfvensom Commendörerna med Stora Korset och Commendörerna af de öfrige Orderna, klädde i sina ordensdräkter, församlas sig i Konungens rum, begifver sig Hans Majestät och Prinsarna, äfvenledes klädde i Seraphimer-Ordensdräkt, med dessa i högtidlig

procession till Slottskapellet, för att företaga dubningen. Så snart taget ankommit till kapellet uppstålla sig Ordens-Officianterna framför altarets balustrad, Ordens-Canzleren till höger om den vid altaret stående thronen. Sedan Konungen och Prinsarna intagit sina platser öfverlemnar Skattmästaren ordenskedjorna för de nya Riddarne och Secretären statuterna till Ordens-Biskopen, hvilken med Capellanerna står i stor ordensmessskrud vid altaret. Sedan Ordens-Biskopen lagt ordenskedjorna och Canzlern svärdet på altaret, börjar Gudstjensten med en psalm.

Derefter håller Ordens-Biskopen ett kort tal från predikstolen, hvari han föreställer Riddarne de pligter, som trogna undersåter äro skyldiga Gud, sin Konung och Fäderneslandet. Så snart denne slutat hämtar Canzleren svärdet ifrån altaret och ställer sig till höger om thronen; alla öfriga Ordens-Officianter ställa sig på nedersta trappsteget af densamma. Derefter föres den nyutnämnde Riddaren utaf tvenne äldre Riddare, hvilka han enligt statuterna valt till faddrar, fram till thronen, der han på ett hyende knäböjer framför Konungen.

Ordens-Canzleren ställer nu i H:s Majjts namn, hvilken derunder håller Ordens statuter i handen, till Riddaren följande frågor.

1. Svea och Götha Riddare N. N., lofven J, inför Gud och Konungen, att värda, försvara och hålla den lag och de stadgar som i denne loflige Orden föreskrefne äro?
2. Svea och Götha Riddare N. N., lofven J, att våga lif och blod för Guds namns ära, den rätta Christna tron, Konungens tjänst, samt fäderneslandets fromma och heder?
3. Svea och Götha Riddare N. N., lofven J, att som Edra berömliga förfäder med råd, vishet och mandom upprätthålla det gamla Svenska namnets ära och rykte?
4. Svea och Götha Riddare N. N., lofven J, att befrämja och vidmakthålla enighet med Edra bröder?
5. Svea och Götha Riddare N. N., lofven J, att i hela Eder lifstid vara öm om den heder och förmån, som Eder tillagd varder?
6. Svea och Götha Riddare N. N., lofven J, att hålla rätt, lag och ordning, främja det goda och afvärja det onda, hägna och beskydda de fattiga, samt enkor och faderlösa barn?

Efter det Riddaren besvarat dessa frågor med Ja, reser han sig för att stående höra Secretären föreläsa Riddarebrevet, hvars början är så lydande:

"Wi N. N., Sveriges, Göthes och Wendes Konung, & & göre veterligt, att såsom hos Oss i synnerlig Nädig åtanka kommit de långlige, trogne och oförtrutne tjänster, hvilka Herr N. N. oss och Riket bevisat, och hvarmed han ännu söker, med underdånigt nit Oss och Wårt Rike tillhanda gå; Alltså hafve Wi, till belöning för sådan trohet och mandom, samt till uppmuntran att deruti fortfara, af särdeles Kungl. ynnest och välvilja, velat antaga, som vi ock härmed, och i kraft af detta vårt öppna Bref, förklara honom, Herr N. N. att vara Riddare af Wår urgamla och hedervärda Seraphimer-Orden, uti hvilken Wi sjelfve äro medlem och Ordens Mästare;" o. s. v.

Derefter framkallar Rikshärolder Riddaren till afläggande af ordenseden, som förestafvas af Ordens-Canzlern och af Riddaren knäböjande och med högra handen lyftad mot himlen afläggas. Denna ed lyder på följande sätt:

"Jag N. N. lofvar och svär, vid Gud och hans heliga Evangelium, att jag vill med lif och gods försvara den rena Evangeliska Lutherska tro och lära, vara minom Konung och Rike Hans huld och trogen, afvärja Hans och mitt fäderneslands värsta, samt befordra det, som nyttigt är; jag skall ock styrka frid och rätt, och stå emot det, som orätt är, samt beskärma fader- och moderlösa barn, enkor och fattiga, och hafva vård om de sjuka, samt besöka sjuk- och fattighus och deras bästa vårda; så sannt mig Gud hjälpe!" Derpå hänger Konungen ordenskedjan, som han tager af Skattmästaren, på den nye Riddaren, tager kröningsvärdet af Canzlern och

dubbar honom med detsamma tre gånger å vensta axeln, med dessa ord:

"Vi N. N. Sveriges, Göthes och Wendes
"Konung tage dig upp till en Svea och Götha
"Riddare af Vår Seraphimer-Orden."

Efter denna ceremoni omfamnar Konungen Riddaren, sägande: "Herren beskydde dig!" hvarunder pukor och trumpeter ljuda. Riddaren kysser derpå Konungens hand och tackar för den honom vederfarna nåden. Derefter går han med de Riddare, som äro hans faddrar, och företrädd af Ordens-Ceremonimästaren, till de andre Riddarne för att af dem erhålla broderkysssen (l'accolade). Af hvar och en omfamnas han och helsas med orden: "Herren beskydde dig!"

Under det att Riddarne på detta sätt gått rundt omkring till de äldre Riddarne, utföres af det Kungl. Capellet en högtidlig musik. Slutligen blir Riddaren af faddrarna återförd till sin plats och af dem omfamnad under ofvannämnda lyckönskan.

Ceremonien slutar med sången: "Hela världen fröjdes Herren," hvarefter processionen begifver sig åter till Konungens rum i samma ordning som förut.

Samtliga Riddarne i sina ordensdräkter spisa denna dag vid den Kungl. taffeln, till hvilken inga andra gäster då äro befallda.

Vid en Seraphimer-Riddares död är det brukligt att en timma ringa med Riddarholmskyrkans stora klocka, hvilket bruk äfven äger rum vid en utländsk Furstes eller Riddares död, som burit denna Orden. En i Stockholm af Riddares begrafning firas alltid med stor prakt i Riddarholmskyrkan, äfven om Riddaren icke begrafves derstädes, utan dess lik sednare föres till en familjgraf Straxt efter döden blir Riddarens vapensköld, han må vara utlänning eller svensk, till evärdelig äminnelse upphängd i närheten af denna kyrkas altare.

Christian Barnekow.

Christian Barnekow till Widsköfle, länsherre till Lundagård och St. Peders kloster, amtman i Malmö, slottsherre på Landskrona och Helsingborgs slott, m. m., en i många afseenden särdeles minnesvärd herre, var född år 1556 på Birkholm eller (som det äfven hette) Ellinge på Sälland, hvilken gård ägdes af hans fader riksrådet Hans Barnekow (gift med Metta Oxé, en syster till den namnkunnige Peder Oxé.)

Fyra år gammal, förlorade han sin fader, men modren, fru Metta, lät alltifrån hans uppväxt gifva honom en särdeles värdad och mångsidig uppfostran. Redan vid 18 års ålder gjorde han i sällskap med sin guvernör Hartman en utländsk resa, studerade i Jena och Ingolstadt under hela sex års tid, samt begaf sig derpå till Italien, hvarifrån han dock snart blef hemkallad af sin döende moder. Efter fru Mettas frånfälle företog han en ny tur genom främmande länder, denna gång Frankrike, England och Skottland (åren 1584—86). Derefter, sedan han på någon kortare tid varit hemma, förde hans oemotståndliga reselust honom redan 1587 först till Schweiz, der han ett års tid uppehöll sig i Basel under lärda studier och i vittra mäns samkväm (i ett rekommendationsbref, som professor Grynæus i Basel gaf Barnekow att medföra till Sadeeli i Lausanne, kallas han en "värtalig polyhistor", en "stjerna bland Danmarks lärda adel", o. s. v.), samt sedan till Italien. Till Ettore de Bevilacqua hade han för denna sin resa i Italien erhållit ett särskildt handbref från hertigen af Braunschweig, deri han framställes såsom en man af "synnerlig dygd, lärdom och sedernas elegans". Han slog sig till en början (1588) ner i Padua, der han lät inskriva sig i den "tyska nationens juridiska fakultet" (samtidigt med sin lärde landsman Sivart Grubbe.) Fredrik den 2:de, som imidlertid erhållit kännedom om Barnekows ovanliga lärdom, önskade nu att fästa honom vid fäderneslandet och erbjöd honom till en början ett kanonikat i Roeskilde, men Barnekow afböjde denna nåd och fortsatte sin resa vidare på den italienska halfön.

I Neapel erhöi han af vicekonungen "la licenza della spada", tillåtelse att inom denna "Hans

Maj:ts trognaste och präktiga stad och dess närmaste omkrets till sitt personliga skydd bära värja vid sidan ända till vanlig tid på natten", ett privilegium, som förmodligen endast medgafs personer af större anseende och med inflytelserika rekommendationer. Hvarje hinder eller förnärmelse härutinnan emot "il molto magnifico signore Christiano Barnicho" skulle straffas med böter af 1000 scudi, utom konungens onåd. Han besökte vid samma tid Sicilien, (der han för kuriositetens skull köpte sig för tvenne silfverpenningar — aquile d'argento — ett aflatsbref af påven Sixtus den 5:te) samt gjorde äfven en visit på Malta.

Men icke nog härmed! Ju mer han sett och erfarit, desto mera ville han erfaras och se. Öfver Venedig styrde han därför nu kosan åt — Constantinopel. Försedd med sultanens högtidliga ferman, hvarigenom det ålades vederbörande att tillse det ingen "måtte på" vägar, posteller värds hus" oroa eller hindra innehafvaren eller innehafvarena af samma, begaf sig Barnekow nu i sällskap med en greve Hardey, en baron v. Dohna, en Jacob v. Seebach, en Bartholomæus Seacham och ännu en sjuette resekamrat, till Jerusalem. De medförde dessutom från Patriarken öfver Jerusalem, hvilken vid samma tid tillfälligtvis uppehöll sig i Constantinopel, en skrivelse till föreståndaren och uppsyningsmännen vid kyrkan i Jerusalem, om att de sex "tyskarna" måtte mottagas i patriarkens eget hus och med all tjenstvillighet bemötas. Efter att hafva besett alla heliga ställen i Palestina, fortsatte han resan, icke utan allahanda faror, till Egypten, samt slutligen öfver Creta åter till Venedig. Han uppehöll sig nu ännu ett par år i öfra Italien och ämnade härifrån taga vägen till Spanien; emedertid hade hans hälsa blifvit betänkligt bruten genom såväl mödorna under dessa långväga resor, som genom det tragna studerandet i både den äldre och nyare litteraturen, och han afstod därför omsider från sin plan att gå till den pyreneiska halfön och vände i stället omsider år 1591 tillbaka till fäderneslandet, efter att under hela 16 år hafva för det mesta varit en vandrande pilgrim. Han var nu 35 år gammal.

Christian den 4:des regering var icke sen att använda en man med Barnekows kunskaper och mångsidiga förmåga. Man fäste honom till en början såsom riksråd vid thronen och hofvet, samt skickade honom år 1594 tillika med Sten Bille till Skottland såsom procura-fadder vid konung Jacobs och dess gemåls, den danska prinsessan Annas, förstfödde sons döpelse. Någon lämpligare ambassadör kunde icke gerna ha blifvit vald för att hos en så boksynt konung, som "magister Jacob", representera det danska majestätet, än Christian Barnekow, den der — enligt en äldre häfdtecknares yttrande — "förutan en dräplig studering och lärdom hade med en oeffterföljelig peregrination gjort sig admirabel." Också synes konung Jacob hafva blifvit förtjust i den mångbereste och mångkunnige mannen; sedan Barnekow åter lemnat Skottland, öppnades en intim korrespondens mellan Jacob och honom; det skottska majestätet undertecknar sig "votre très affectionné ami", äfven från drottningen erhöi Barnekow egenhändiga bref, underskrifna "votre meilleure amie." För öfrigt har man i behåll åtskilliga bref till Barnekow från flera högtstående män vid det Skottska hofvet, hvilka skrivelser alla andas den största aktning och ett vidsträckt förtroende för hans personlighet.

År 1595 erhöi Barnekow Lundagårds och St. Peders Klosters förläning och tvenne år sednare äfven Malmöhus (Lindholms ladugård följde med på köpet). Han började alltså nu användas äfven på den administrativa banan; emellertid fortfor Christian den 4:de att anlita honom i alla utomordentligare diplomatiska förhandlingar, och Barnekow afskickades sålunda 1597 tillika med rikskanslaren Arild Hvitfeldt till England för att till drottning Elisabeth återlemna den af konung Fredrik den 2:de burna strumpebandsorden, samt vid detta tillfälle inleda en ny allians med engelska kronan. Likaledes deltog han samma år i en beskickning till Holland.

Hittills hade Barnekow varit ogift, men år

1598 ingick han äktenskap med Margaretha Brahe, dotter af riksrådet Henrik Brahe till Widsköfle och Lena Tott till Ousbyholm och Widenrup. Genom detta gifte blef Barnekow, enär Brahe ej hade någon son, ägare till Widsköfle gods, hvilket sedan i flera generationer förtärande innehades af hans manliga afkomlingar.

År 1600 blef Barnekow jemte rikskanslaren Arild Hvitfeldt utskickad till ett med vissa sändebud från England öfverenskommet möte i Emden, i och för afgörandet af några tvistigheter mellan engelska kronan och den danska, och år 1602 lär han ytterligare varit använd vid en beskickning till Polen och Brandenburg. Sistnämnda år öfverlemnade han Malmöhus och Lunds förläning åt Sivart Grubbe och mottog i stället Landskrona, samt lär vid samma tid äfven varit slottsherre på Helsingborgs fästning. År 1606 var han tillika med många andra af Danmarks utmärktaste män konungen följaktig på hans resa till England för att besöka svärgern konung Jacob, hvilken tvenne år förut blifvit Elisabeths efterträdare på den engelska thronen.

Under alla dessa år synes han, oaktadt sina mångahanda bestyr, dels såsom styresman af stora skånska län, dels såsom diplomat, dock hafva haft tillräcklig tid öfver för att underhålla en korrespondans med flera af samtidens lärda män, och man äger ännu åtskilliga skrivelser kvar från den berömde professor Chytræus i Rostock, m. fl., hvilka satte Barnekow in i utlandets ställningar och förhållanden och läto honom följa med epokens såväl politiska, som lärda företeelser.

Christian Barnekows fosterlandskärlek hade hittills icke egentligen varit tagen i anspråk för krigets yrke. Hans befattning som slottsherre på Skånes förnämsta borg antyder visserligen, att konung Christian den 4:de haft förtroende till honom äfven som krigare, i fall hans ridderlighet och mandom skulle komma att i ofridens tider prövas; men man känner icke att något tillfälle erbjudits för Barnekow att visa en mera framstående militärisk sida, förrän år 1611. Christian d. 4:de hade själf satt sig i spetsen för sin armé och infallit i de svenska provinserna; Barnekow följde med såsom fältöverste. Kriget, först med raseri fördt i Kalmar Län och sjelfva Skåne, flyttade 1612 sin skådeplats till Bohuslän, Västergötland och sednast Halland. Barnekow stod här trofast under fanan. Hans lysande och skiftesrika lif skulle här äfven slockna, men i ära och storhet såsom en hjältes; få utmärkta mäns epos har slutat med en mera tragiskt vacker katastrof.

På Kölleryds hed stod i Febr. 1612 en blodig träffning mellan de danske och svenske. Christian anförde i egen person den danska styrkan, den svenska lär varit förd af hertig Johan. Svenskarna erhöi här öfvermagten. Konung Christian måste retirera. Under tillbakatåget inträffade här att den danska konungens häst på ett sankt ställe i "Frägnareds gårde" nära valplatsen fastnade i moraset och kunde icke hjälpas upp. Konungen var nu ett ögonblick i yttersta fara för att bli uppfångad af de svenska ryttarne, — de hänga redan efter honom i hamn och hä! — då springer öfverste Barnekow behjertadt och blixtnabbt af sin häst och nödgår konungen att på densamma rädda sig. "Jag lemnar åt konungen min häst, åt fienden mitt lif, åt Gud min själ!" Dessa voro Barnekows ord vid tillfället, och de voro hans sista. Christian den 4:de hade knappt hunnit stiga upp på den nya springaren för att begagna sig af Barnekows ädelmodiga anbud, förrän denne sednare uppnåddes af de förföljande; han fattade posten på en sten vid vägen och fäktade en stund för sitt lif, men förgäfvets. Utmattad, omringad, sargad af hugg och genomborrade af kulor, dignade han slutligen ned och uppgaf sin anda.

Detta lärar passerat den 24 Februari nämnda år.

Förutom Barnekow stupade för öfrigt vid samma tillfälle flera andra danska adelsmän, såsom Franz Rantzau, Sten Rosensparre, Peder Stygge, och inalles 250 man på danska sidan. Konungen kom själf endast med yttersta nöd till Warberg. Barnekow och de öfriga fallna adelsmän-

nen blefvo plundrade intill bara kroppen och sålunda lemnade under bar himmel, der de förblefvo intill tredje dagens afton, då de fördes till Warbergs slott på kungens rustvagnar, "kolde som Jern og stive som Staal og nøgne som de vore fødte af Moders Liv."

Stället, der Barnekow stupade, har genom öfverlemning blifvit i generationernas minne förvaradt. Stenen, liggande på Frägnareds gårde, säges vara af allmogens väl känd, och några rostlika fläckar på densamma hafva erhållit namnet "Christian Barnekows blod."

Christian Barnekow var då han dog hjelte-döden för sin kung 56 år gammal. Han begrofs i familjens graf i Tellösa kyrka å Sälland. Han efterlemnade 4 söner och 6 döttrar. Hans enka, fru Margaretha till Widsköfle, öfverlefde honom endast en kort tid.

Det har blifvit med skäl anmärkt att historien gjort jemförelsevis alltför ringa rättvisa åt Christian Barnekows minne. Lagerbring har visserligen på ett ställe sagt att Barnekows bragd "dånat genom verlden med ett evigt rykte", men detta är mera retoriskt yttradt, än sannt. Traditionen har bevarat sagan om den frejdade Skånehöfdingens romantiska död, men den skrifna höfden har endast haft några ord i förbigående att egna åt denna heroiska handling: sällsamt nog! medan våltaligheten ofta uttömt sin myrrham och dikten sina blomster för vida mindre intressanta storheter, än den lärde och ridderlige Jerusalemsfararen, offrande sig sjelf i striden en vinterkväll ibland nordens drifvor!

Oftvanstående skildring af en bland de ädlaste personligheter, som någon tid och något land haft att uppvisa, är hämtad ur den utmärkt förtjenstfulla tidningen Skåne, som i Helsingborg utgifves af O. P. Sturzenbecker. Stödd till större delen på de rikhaltiga uppgifter som innehållas i "Barfods Märkvärdigheter om skånska Adeln" är den i sina slutreflexioner thy värr alltför grundad. Till heder för menskligheten våga vi dock påstå att det mer än uppväger de grannaste minnestal och de härligaste äreminnen att lefva i folkets minne så som "Kristen Barnekow" hvars namn och sista ord ännu lefva i allmogens läppar: den vackra sägnen att stensens fläckar äro märken efter det ädla blod som en gång fuktade densamma, är den väl något annat än ett uttryck af det dunkla medvetandet att en ädel handling icke kan, icke får dö. I Köpenhamn finnes också ett minne af Kristian Barnekow, hvars betydelse dock få torde känna: en af de tvärgator, som utgå från den så mycket besökta Östergaden, heter Kristenbernikovstræde. Mer än en gång hafva vi också med ett nöje, som vi hoppas skola delas af många, genomläst följande digt af danske skalden Ingemann, första gången utgifven i "Dansk Folkekalender for 1841".

KRISTIAN BARNEKOW.

*Hr Barnekow tumled sin danske Hest,
— det flammed i Vestgotland,
— han fulgte fjerde Kong Kristian
med Sejer fra Skaras Brand.*

*Sneskyen snugged i Vinterkvæld;
med Hingsten Hr Barnekow stred:
hans Hingst viste Vej til Skaane,
men Kongen mod Varbjerg red.*

*Og Kongen lo til Hr Barnekow:
"Straf icke jer gode Hest!
til Widsköfle Borg og jer Frue
veed Vejen han allerbedst."*

*"Jeg drömte vel selv om Widsköfle Borg"
— Hr. Barnekow råmed bag Hat —,
"men lysvaagne Vejviser-Öine
behöfver Dankongen i Nat."*

*Sten Rosensparre forsked om Spor,
Frans Ranzau hel sneblind lo;
femhundrede Mand dem fulgte,
og de vare alle fuldtro.*

*Men fire Uger var Sælden spændt,
og Mundskæget stioned af Frost;
Hestene tygged paa Lyngstilk,
og Bark var Mændenes Kost.*

*Blandt Kløfter snubled skoløs Hest,
dog lystig var Danskens mod:
Dankongen fløjted paa Vejen,
og Lykken tyktes fuldgod.*

*Ismarken fæg med Driver af Sne,
fra Bjærg løb Ved-Slædens Spor;
red de paa Skellinge Bymark:
i Fjendehærs Gab de foer.*

*Med Oberst Kruus staar Hertug Johan
i Lejr ved Skellinge By;
nu glimte Landsbyens Praaser,
paa Mark det blinker med Gny.*

*Brat Hingsten spidsede Ören og fnøs,
Hr. Barnekow peged mod Vang:
"Er det svenske Lunter hist blinke,
bliv'r Vejen til Varbjerg trang."*

*Og Svensken var det. — Op Kongen slog:
"I Slagstorm, Dannemænd, frem!"
Det blef en ulige Fægtning:
tre Danske kæmped mod fem.*

*Bösserne knalded, og Lanserne klang,
frem ligned Kongen i Damp;
halvtredie hundrede Danske
blef Lig i den Fremfarts-Kamp.*

*Sten Rosensparre laar knust bland Spær,
Frans Ranzau ved Hestens Sko;
over Lig og splintrede Lanser
hos Kongen red Barnekow tro.*

*Brat styrted Kongens Ganger for Skud,
Hr. Barnekow var ej sen;
Dankongen gaf han sin Skimmel,
selv sprang han paa høje Sten:*

*"Kongen min Hest! og Fjenden mit Liv!
og Gud min Sjæl!" var hans Ord;
Hr. Barnekow faldt paa Stenen,
Dankongen mod Varbjerg foer.*

*Tilbage foer Fjenden, Kong Kristian frem,
men Barnekows Sjæl fra Jord.
— Hans Blod paa Skellingestenen
besegled hans Troskabsord.*

Strögods.

Engelska gegeringen har nyligen gifvit en belöning af 10000 pund Sterling åt Mr. Hargraves, som, ehuru han ej varit den egentlige upptäckaren af guldfälten i Australien, dock var den förste som väckte allmänna uppmärksamheten på denna rika källa till rörelse och välmåga, som snart torde göra Australien till Englands vigtigaste koloni.

Anekdoter om en spelare. En viss person vid Gustaf den fjerdes hof, känd för sin oemotståndliga spelpassion, liksom för sina qvicka svar, hade vid något tillfälle måst gifva konungen ett högtidligt och heligt löfte att aldrig mer spela. Ickedestomindre dröjde det icke länge att komma för kungens öron att mannen verkligen åter varit deran. Gustaf den fjerde var, som man vet, mycket sträng och noga om att ord skulle vara ord, han blef nu på fullt allvar önd och lät den brottslige erfara hans kungliga vrede i en ganska utförlig och oförbehållsam skrupens. "Ers majestät! — var hofmannens svar, sedan han ganska uppmärksamt afhört den långa skrapan, — det bedyrar jag åtminstone och det ämnar jag hålla, att jag aldrig mer skall spela vira, . . . utan endast piket, ty då vet jag hvem det är som sqvallrar". — Det var samma person, som en gång, då talet just var om hans ifriga spelpassion, yttrade dessa klassiska ord: "I sjelfva verket är jag dock en lyckans ost, ty jag har med mitt spelande endast tillsatt hälsa och reputation, andra förlora äfven sina pengar!" (Orvar Odd, ett Följetongsblad.)

Rådighet och mod hos ett fruntimmer. Om Fru Brita Scheel till Wallö, dotter af danska riksrådet Kristen Scheel till Fusingö, berättar Barfod i "Märkvärdigheter rörande Skånska Adeln" följande. (Hon var tre gånger gift, första gången år 1660 med Christian Barnekow till Widsköfle, vice President i Götha Hofrätt, död 1665, andra gången med Grefve Christopher Parsberg, danska konungens vice-kansler, död år 1671, tredje gången med danska geheime-

rådet Knud Thott till Gaunö, och dog år 1699: hon prisas högligen för den goda uppfostran hon gifvit sin son i första gifvet Kiell Christopher Barnekow, herre till Widsköfle, Rosendal, Örtofta och Ugerup i Skåne, Gammel-Kiöge på Seland samt Ralsvik och Strey på Rügen, och stiftade före sin död ett fröken-kloster i Roeskilde.) Fru Brita Scheel var en gång stadd på resa till Gammel-Kiöge på Seland, färdandes efter tidens sed på en post-vagn med egna hästar. För att beta desamma uppehöll hon sig någon stund i ett värdshus, kalladt Roeskilds krog, hvarest ett röfwareband hade sitt tillhåll. Dessa fyllde hennes kusk, så att han blef sanslös, då en röfware påtog hans kläder och satte sig på kusk-sätet, okänd af frun, som i mörkret steg upp i vagnen. Hon märkte först oråd, när han afvek från vägen inåt skogen. Utan att falla modet gjorde frun en ränn-snara af sitt strumpe-band, kastade den bakifrån om röfwarens hals, och strypte honom så behändigt, att han ej kunde hjälpa sig. Hon fattade då sjelf tyglarna, och satte sig lyckligen i säkerhet. Till äminnelse häraf skall hennes porträtt finnas i Widsköfle kyrka, hvarest hon föreställes hållande ett strumpe-band i händerna.

"Riddar Sande." Vid första fjerdelen af femtonhundratalet fördes en märklig process mellan danska riksrådet Axel Pedersön Thott till Lillö och en fru Margareta till Krapperup. Denna fru var enka efter herr Oloff Stisson Krogenos till Krapperup och hade straxt efter dennes död fått en son, hvilken emedlertid kort derpå dog, då modren sjelf efter honom lär tagit godset i arf. Imellertid hade nyssnämnde hr Olof Stisson förut varit tvenne gånger gift, näst förut med en Elin, dotter af Axel Pedersön, efter hvilket äktenskap ännu funnos barn i lifvet. Riksrådet Axel Pedersön uppstod med kraf på arfsrätt åt sina dotterbarn och gjorde den glupska anklagelsen mot fru Margareta, att det barn, hon skulle efter mannens död hafva födt och sedan ärfvt, var — understucket. Efter en ganska långvarig rättegång gaf ändtligen konungen sitt samtycke till att fru Margretas son skulle uppgrävas ur sin graf, på det att rätta sammanhanget måtte bli uppdagadt. Så skedde. Grafven öppnades, kistan togs upp och undersöktes, då dess innehåll befanns vara — en docka uppfylld med sand. Fru Margareta blef nu genast skiljd från egendomen och hennes styfson Sti Olsson, son af Olof Stisson med Elin, insatt i besittning af Krapperup. Det föregifna barnet blef sedan kalladt "Riddar Sande" och historien derom utgjorde länge ett ypperligt ämne för den tidens "chronique scandaleuse."

(Skåne, Gammalt och Nytt.)

Af ILLUSTRERADT MAGASIN

utkommer under loppet af innevarande år ett nummer hvarje *Lördagsafton* från Anders Lindgrens Boktryckeri i Götheborg. Format och stilar blifva af den beskaffenhet, som detta nummer visar, hvilket härmed såsom prof utgifves. PRENUMERATION emottages i Götheborg hos Herrar Bokhandlare D. F. Bonnier N. J. Gumpert samt på ofvannämnda Boktryckeri, äfvensom å Rikets öfriga Boklädor och å alla Kongl. Postkontor. Priset för helt år eller 52 nummer af 8 sidor eller 24 spalter med en stor mängd illustrationer är 6 Rdr 32 sk. Banko. Prenumeration kan dock äfven ske för halfår med 3 Rdr 32 sk. Banko. *Postföreltare-arfvodet är i dessa priser inberäknadt.*

GÖTHEBORG den 7 Januari 1854.

Utgifv. af ILLUSTRERADT MAGASIN.

På A. Lindgrens förlag har utkommit och säljes i de flesta boklädor i Sverige och Finland:

Illustrerad Upplaga
af
ONKEL TOMS STUGA,
eller Negerlifvet i Nordamerikas Slafstater.

Af Mrs Harriet Beecher Stowe.
424 sid. 8:o med 40 Illustrationer. Pris 2 rdr 24 sk. b:ko.

GÖTHEBORG.

På Anders Lindgrens förlag.

SNÄLLPRÄSTRYCK AF ANDERS LINDGREN.